

นโยบาย ราคายางพารา และทัศนคติของเกษตรกรที่มีผลต่อการปลูก ยางพารา: กรณีศึกษาในจังหวัดพัทลุง

Rubber Policy, Rubber Price and Farmer's Perception on Rubber Cultivation: A Case Stud in Phatthalung Province

องอาจ ทองประดับ^{1,2} และ อุไรวรรณ ทองแกมแก้ว^{1*}

Ong-at Thongpradap and Uraiwan Tongkaemkaew^{1*}

บทคัดย่อ: การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ยางพารา ด้านนโยบาย ราคา และทัศนคติของเกษตรกรที่มีผลต่อการปลูกยางพาราในจังหวัดพัทลุง โดยศึกษาในเขตนิเวศการปลูกยางพาราในพื้นที่สูง พื้นที่ดอนและพื้นที่ลุ่มในอำเภอป่าพะยอม เก็บข้อมูลมือสองด้านนโยบายและราคาของยางพารา และใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับประชากรตัวอย่างจำนวน 162 คน ครัวเรือน จากการศึกษพบว่า พื้นที่ปลูกยางพาราทั้ง 3 เขตนิเวศในจังหวัดพัทลุงเพิ่มขึ้นทั้งในช่วงที่ราคาของยางพาราปรับตัวสูงขึ้น (พ.ศ. 2549-2554) และช่วงที่ราคาของยางพาราปรับตัวลดลง (พ.ศ. 2555-2559) ส่วนนโยบายยางพารา พบว่า ช่วงที่มีการส่งเสริมการปลูกยางพาราพันธุ์ดีแทนยางพาราพันธุ์พื้นเมือง และการส่งเสริมการปลูกยางพาราในพื้นที่ใหม่ มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพัทลุง ขณะที่ทัศนคติของเกษตรกรต่อการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดสินใจปลูกยางพาราต่อไปเพราะการมีความเหมาะสมของพื้นที่ จากการศึกษานี้ทำให้ทราบว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงมีความต้องการประกอบอาชีพยางพาราต่อไป ถึงแม้ว่าราคาของยางพาราจะปรับตัวลดลงและการไม่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต อย่างไรก็ตามการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราในอนาคตอาจจะชะลอลง เนื่องจากภาวะของราคาของยางพาราและพื้นที่ที่เหมาะสมการปลูกยางพาราไม่มีจำกัด ดังนั้นการเพิ่มศักยภาพผลผลิตยางพาราต่อไป และการส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพที่สร้างรายได้ที่มาจากหลากหลายแหล่งควรเป็นนโยบายเร่งด่วนแก่เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

คำสำคัญ: การส่งเสริมการปลูกยางพารา, ความหลากหลายของแหล่งรายได้, การขยายพื้นที่ปลูกยางพารา

ABSTRACT: The objective of this study was to analyze factors affecting rubber plantation in Phatthalung Province, comprising of situation in rubber price, rubber policy and farmer's perceptions. The study was conducted in the highland, upland and lowland areas in Papayom district. Data was collected by using the second data about policy and price of rubber and interviewing 162 farmers by using questionnaire. The results showed that the rubber growing area of the three ecological zones in Phatthalung province increased during the period of rubber price increase (2006-2011) and the period of rubber prices decreased (2012-2016). In terms of rubber policy, it found that the promotion of replacing native rubber clones by improved clones and new planting area increased rubber plantation in the province. A part of farmer's perceptions towards rubber plantation, it was found that most farmers decided to grow rubber because of holding land suitable for growing rubber. Results from this study indicated that, in spite of low rubber price and lacking the support from government, farmers in Phatthalung province continue their rubber business. However, the increase in rubber plantation areas in the future may be slow due to the low price of rubber and lack of suitable areas. Therefore, the increases in rubber yield per area and the promotion of diversified source of income should be the first priority policy for rubber growers in this area.

Keywords: rubber planting promotion, diversified source of income, rubber expansion

¹ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง 222 หมู่ 2 ต.บ้านพร้าว อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 93210

Faculty of Technology and Community Development, Thaksin University, 222 Moo 2 Baan Poaw Sub-district, Papayom District, Phatthalung Province 93210, Thailand

² การยางแห่งประเทศไทยสาขารัตภูมิ 429 ม.1 ถ. ยนตรการกำจร ต.กำแพงเพชร อ.รัตภูมิ จ.สงขลา 90180

Rubber Authority of Thailand, Rattaphum Branch, 429 Moo 1 Yontakrankumton Road, Kumphangphat Sub-district Rattaphum District Songkhla Province 90180 Thailand

* Corresponding author: t_uraiwan@hotmail.com

บทนำ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก โดยในปี พ.ศ. 2558 มีพื้นที่ปลูกทั่วโลกประมาณ 77.60 ล้านไร่ และมีพื้นที่เปิดกรีดของโลกเพิ่มขึ้นทุกปี สำหรับประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศอินโดนีเซีย การปลูกยางพาราในประเทศไทยภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมการปลูกทั่วทุกภูมิภาค โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตในพื้นที่ปลูกใหม่และพื้นที่ปลูกแทน (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, มปป.) อย่างไรก็ตามถึงแม้พื้นที่ปลูกจะเพิ่มขึ้นแต่ราคายางพาราที่เกษตรกรจำหน่ายได้กลับมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้ในระหว่างปี พ.ศ. 2534-2554 ราคายางพารามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากราคา 16.42 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 129.94 บาท ถึงแม้ว่าจะมีบางช่วงมีราคาคงค้างแต่ก็อยู่ในสถานการณ์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (พ.ศ. 2552 ราคายางพาราที่เกษตรกรจำหน่ายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 57.75 บาท) และต่อมาในปี พ.ศ. 2555 จนถึงปี พ.ศ. 2559 ราคายางพาราที่เกษตรกรจำหน่ายได้เริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากราคา 91.11 บาท ลดลงเหลือ 50.27 บาท โดยมีช่วงที่ราคาต่ำสุดในปี พ.ศ. 2558 คือ 45.85 บาท ขณะเดียวกันพื้นที่ปลูกยางพารากลับพบว่ามีกรเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด คือ ในปี พ.ศ. 2534-2554 คิดเป็นพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.33 (สังเคราะห์จากข้อมูลสถิติการเกษตร พ.ศ. 2534-2559) จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจปลูกยางพาราอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านนโยบายและราคายางพาราทั้งอาจอยู่ภายใต้เงื่อนไขอื่น ๆ เช่น เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมทุนทางมนุษย์ (ธนาภรณ์, 2555) ซึ่งจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่อาจทราบได้ว่าเป็นเพราะนโยบายภาครัฐหรือราคายางพาราหรืออาจเป็นผลมาจากเงื่อนไขของครัวเรือนของเกษตรกรเองที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพารา ดังนั้นในการศึกษานี้จึงทำการศึกษาผลของนโยบายภาครัฐ ราคายางพาราและ

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราซึ่งใช้พื้นที่จังหวัดพัทลุงเป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการกำหนดนโยบายด้านยางพาราและกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการปลูกยางพาราให้เหมาะสมต่อไป

วิธีการศึกษา

การเลือกพื้นที่ศึกษา: เลือกพื้นที่ศึกษาในจังหวัดพัทลุงเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประวัติการปลูกยางพารามาอย่างยาวนาน และเป็นพื้นที่ที่มีพื้นที่ปลูกยางพารา 3 เขตนิเวศตามความสูงของพื้นที่จากระดับน้ำทะเล 3 ระดับ ได้แก่ 1) พื้นที่สูง คือระดับความสูงของพื้นที่ 80-500 เมตร มีความลาดชันของพื้นที่ มากกว่า 20 องศา ขึ้นไป 2) พื้นที่ดอน คือระดับความสูงของพื้นที่ 20-80 เมตร มีความลาดชันของพื้นที่ประมาณ 5-20 องศา และ 3) พื้นที่ลุ่ม คือระดับความสูงของพื้นที่ 0-20 เมตร มีความลาดชันของพื้นที่ประมาณ 0-5 องศา (กนกพร และคณะ, 2553) ทำการเลือกอำเภอป่าพะยอมซึ่งมีพื้นที่ตามลักษณะดังกล่าว และทำการเลือกตำบลและหมู่บ้านตามเขตนิเวศปลูกยางพาราแบบเจาะจงร่วมกับการใช้ข้อมูลพื้นที่ปลูกยางพาราของการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดพัทลุง (กยท.) ได้พื้นที่ศึกษาคือ เขตนิเวศพื้นที่สูง คือตำบลลานข่อย หมู่ 5 บ้านถ้ำลา และหมู่ 8 บ้านหัวลำพัง เขตนิเวศพื้นที่ดอน คือ ตำบลบ้านพร้าว หมู่ 3 บ้านบางหล่อ และหมู่ 13 บ้านนา และเขตนิเวศพื้นที่ลุ่ม คือตำบลป่าพะยอม หมู่ 5 บ้านนาทราย หมู่ 1 บ้านสังกระ และหมู่ 6 บ้านโคกกอ

ประชากรศึกษา: สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชากรครัวเรือนเกษตรกรผู้ที่มีพื้นที่ปลูกยางพาราในเขตพื้นที่ศึกษา กำหนดขนาดตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีประมาณจากจำนวนประชากรทั้งหมดของ เพ็ญแข (2541) คือ $N \leq 100 < 1000$ กำหนดให้ $n = 15 - 30\%$ ของ N , $N \leq 1000 < 10,000$ กำหนดให้ $n = 10 - 15\%$

ของ N , $N \leq 10,000 < 100,000$ กำหนดให้ $n = 5 - 10\%$ ของ N และ $N \leq 100,000 < 1,000,000$ กำหนดให้ $n = 1 - 5\%$ ของ N โดยให้ $N =$ จำนวนประชากร $n =$ จำนวนตัวอย่าง ซึ่งพบว่า พื้นที่นิเวศปลูกยางพาราที่สูง มีประชากรทั้งหมด 148 ครัวเรือน ได้จำนวนตัวอย่าง 45 ครัวเรือน พื้นที่นิเวศปลูกยางพาราที่ดอน มีประชากรทั้งหมด 229 ครัวเรือน ได้จำนวนตัวอย่าง 69 ครัวเรือน และพื้นที่นิเวศปลูกยางพาราที่ลุ่ม มีประชากรทั้งหมด 159 ครัวเรือน ได้จำนวนตัวอย่าง 48 ครัวเรือน รวมจำนวนตัวอย่างศึกษา 162 ครัวเรือน

การเก็บข้อมูล: เก็บข้อมูลโดยใช้ข้อมูลมือสอง ด้านนโยบายและราคายางพาราจากหน่วยงานการยางแห่งประเทศไทยและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสถานการณ์ยางพาราที่มีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร โดยมีประเด็นสัมภาษณ์คือ สถานการณ์ของราคายางพารา สถานการณ์ของนโยบายภาครัฐในช่วงเวลาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินครัวเรือน รวมถึงสอบถามทัศนคติของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การวิเคราะห์ข้อมูล: ข้อมูลทุกข้อมูมีด้านสถิติของราคายางพาราและช่วงเวลาของนโยบายภาครัฐด้านยางพาราที่ให้การส่งเสริมมาสังเคราะห์ร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของเกษตรกรที่มีผลต่อการปลูกยางพาราหรือไม่ปลูกยางพารา และนำข้อมูลด้านราคายางพาราและนโยบายที่ได้นำมาประมวลรวมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. ผลกระทบของนโยบายและราคายางพารต่อการปลูกยางพารา

จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพัทลุง ตามสถานการณ์ของนโยบายยางพารา สามารถจำแนกเป็น 3 สถานการณ์คือ สถานการณ์ที่ 1 : ส่งเสริมการปลูกยางในพื้นที่ใหม่ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2538-2547) สถานการณ์ที่ 2 : ส่งเสริมการปลูกยางพาราในพื้นที่ใหม่ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2540-2544) และสถานการณ์ที่ 3 : ส่งเสริมการปลูกยางในพื้นที่ใหม่ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2547-2549) ส่วนสถานการณ์ราคายางพาราจำแนกเป็น 3 คือ สถานการณ์ที่ 1 : ราคายางพาราคงที่ (พ.ศ. 2540-2547) สถานการณ์ที่ 2 : ราคายางพาราปรับตัวสูงขึ้น (พ.ศ. 2549-2554) และสถานการณ์ที่ 3 : ราคายางพาราปรับตัวต่ำลง (พ.ศ. 2555-2559) พบว่า ในช่วงแรก (พ.ศ. 2546-2548) พื้นที่ปลูกยังไม่มากนัก แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2549-2554) และช่วงที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ในช่วงที่ 3 นี้ อาจเป็นผลสืบเนื่องจากราคายางพาราได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมากโดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2552-2554 และพบว่าพื้นที่ปลูกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้อาจรับอิทธิพลจากนโยบายภาครัฐทั้ง 3 สถานการณ์ (Figure 1) ซึ่งจากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2552) พบว่า พื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพัทลุงสูงขึ้นขณะเดียวกันพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น เช่น นาข้าวปรับตัวลดลงอย่างมาก โดยพบว่า ในปี พ.ศ. 2550 จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ปลูกข้าว 407,622 ไร่ และในปี พ.ศ. 2559 มีพื้นที่ปลูกข้าวลดลงเหลือเพียง 130,221 ไร่ ภายในระยะเวลา 9 ปี (พ.ศ. 2550-2559) พื้นที่ปลูกข้าวของจังหวัดพัทลุง ลดลงถึง 277,401 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 68.05 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) ซึ่งพื้นที่ทำนาที่ลดลงบางส่วนอาจถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ปลูกยางพาราแทนก็ได้

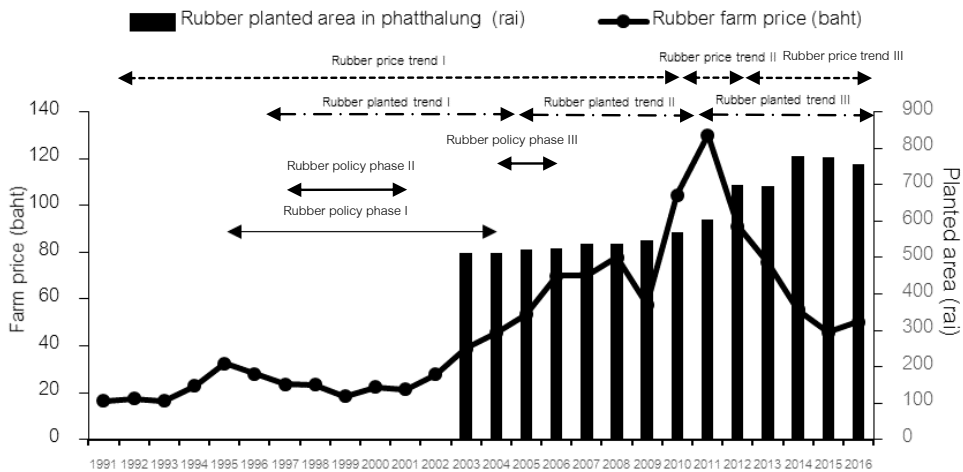

Figure 1 The relationship of rubber planted area with the policies and prices of Phatthalung province.

Source: Rubber Authority of Thailand; Office Agricultural Economics.

สถานการณ์นโยบายยางพาราทั้ง 3 สถานการณ์ที่ส่งผลต่อพื้นที่ปลูกยางพาราของจังหวัดพัทลุงทั้ง 3 เขตนิเวศ พบว่า ในช่วงสถานการณ์ที่ 1 ไปยังสถานการณ์ที่ 2 เกษตรกรในเขตนิเวศที่ลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกยางพาราสูงกว่า (ร้อยละ 62.47) เขตนิเวศที่ดอน (ร้อยละ 55.51) และเขตนิเวศที่สูง(ร้อยละ 43.11) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาครัฐมีการส่งเสริมการปลูกยางพาราในพื้นที่แห่งใหม่ซึ่งแต่เดิมในที่ลุ่มมีการปลูกยางพาราไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อมีการส่งเสริมทำให้เกษตรกรมีความสนใจ ประกอบกับอาจเป็นเพราะการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนบ้านจึงทำให้เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มตัดสินใจปลูกง่ายขึ้น แต่ในสถานการณ์ที่ 3 ในเขตพื้นที่ลุ่มกลับมีร้อยละการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ปลูกไม่มากอาจเป็นเพราะพื้นที่มีความจำกัดเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (Figure 2) อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาแล้วยังไม่ได้ระบุว่าเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มที่ตัดสินใจปลูกยางพาราได้รับ

การสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ ซึ่งการตัดสินใจในการปลูกยางพาราอาจเป็นดัง Tongkaemkaew (2013) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพื่อปลูกยางพาราขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ แต่ละภูมิภาคจะมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชที่แตกต่างกัน เช่น ภาคใต้มีความเหมาะสมแก่การปลูกยางพารามากกว่าภาคเหนือหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพราะมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของยางพารา นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับทำให้การสนับสนุนของภาครัฐร่วมกับราคาผลผลิตพืชชนิดอื่นซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกษตรกรมีความต้องการปลูกยางพาราเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ที่ 4 พื้นที่สูงมีร้อยละการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ปลูกมากที่สุด (ร้อยละ 41.65) สาเหตุนี้อาจเป็นผลเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกยางพารานั้นเอง

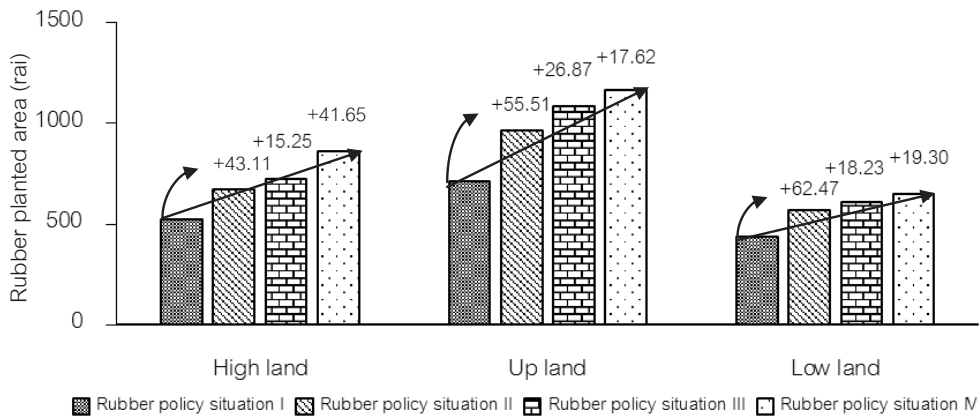

Figure 2 The relationship of rubber planted area with the rubber policies in 3 agro-ecosystems of Phatthalung province.

ส่วนสถานการณ์ของราคายางพาราทั้ง 3 สถานการณ์ที่ส่งผลต่อพื้นที่ปลูกลยางพาราของจังหวัดพัทลุงทั้ง 3 เขตนิเวศ พบว่า ในสถานการณ์ราคายางพาราที่ 2 และ 3 มีพื้นที่ปลูกลยางพาราในทั้ง 3 เขตนิเวศ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะเขตนิเวศที่ดอนมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกลยางพาราที่ค่อนข้างสูง ขณะเดียวกันเขตนิเวศปลูกลยางพาราที่สูงและที่ดอนไม่มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกลยางพารา พบเพียงในเขตนิเวศปลูกลยางพาราที่ลุ่มที่มีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น (Figure 3) การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกลยางพาราในสถานการณ์ราคายางพาราที่ 2 และ 3 อาจเป็นผลมาจากสถานการณ์ราคายางพาราที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงที่ราคายางพารามีความ

เสถียรภาพค่อนข้างสูง เช่นเดียวกันคือ การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกลยางพาราในสถานการณ์ราคายางพาราที่ 3 ย่อมได้รับอิทธิพลมาจากสถานการณ์ราคายางพาราที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นช่วงที่ราคายางพารามีความผันผวน อาจที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปลูกในอนาคต เกิดการชะลอตัว อย่างไรก็ตาม ในการตัดสินใจปรับเปลี่ยนพื้นที่ของเกษตรกรอาจมีปัจจัยอื่นๆ ประกอบ นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการมีประสบการณ์ของเกษตรกรเอง ราคาพืชเศรษฐกิจอื่นในท้องถิ่น รวมถึงการถือครองพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกลยางพารา (Fox and Castella, 2013)

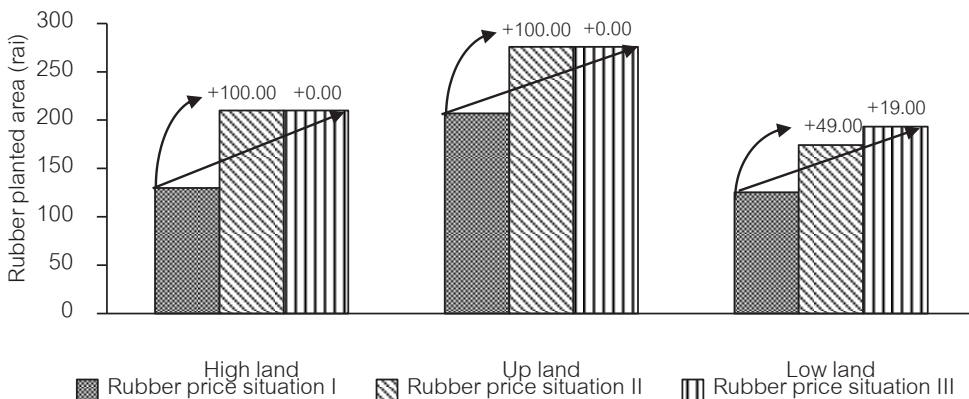

Figure 3 The relationship of rubber planted area with the rubber prices in 3 agro-ecosystems of Phatthalung province.

2. ทศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกยางพารา

จากการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อการปลูกยางพาราทั้ง 3 เขตนิเวศน์ พบว่า เกษตรกรมีการปลูกยางพาราเนื่องจากคิดว่าที่ดินของตนมีความเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 60.36 โดยในเขตนิเวศน์ที่สูงมีเกษตรกรร้อยละ 71.43 มีทัศนคติต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านความเหมาะสมของพื้นที่มากที่สุด รองลงมาคือทัศนคติด้านทักษะความชำนาญของเกษตรกรมีความคิดเห็นร้อยละ 21.17 ซึ่งในเขตนิเวศน์พื้นที่สูงมีความคิดเห็นด้านนี้มากที่สุดร้อยละ 25.30 รองลงมาคือเขตนิเวศน์ที่ลุ่มร้อยละ 20.29 ส่วนทัศนคติด้านราคายางพาราปรับตัวสูงขึ้นจึงทำให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรในเขตนิเวศน์ที่ลุ่มมีความคิดเห็นด้านนี้มากที่สุด ร้อยละ 13.04 รองลงมาคือ เขตนิเวศน์พื้นที่ดอนร้อยละ 10.84 สำหรับทัศนคติในด้านการรับการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 1.35 เท่านั้นที่ให้ความคิดเห็นด้านนี้ แต่จากการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายต่อการปลูกยางพาราพบว่า นโยบายมีผลต่อการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพารา ซึ่งขัดแย้งกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่ปลูกที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับทุนสนับสนุน ซึ่ง

รัฐให้การสนับสนุนเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสมและต้องเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ นอกจากนั้นยังมีทัศนคติด้านการปลูกยางพาราเนื่องจากการเห็นเพื่อนบ้านปลูก การได้รับมรดกตกทอด และพื้นที่นาไม่มีน้ำในการทำน้ำแปลงเปลี่ยนมาปลูกยางพาราแทน (Table 1) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า เกษตรกรยังคงมีความต้องการปลูกยางพาราต่อไปเพราะคิดว่าการมีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา การมีประสบการณ์การปลูกยางพารามาตั้งแต่บรรพบุรุษ และการมีพื้นที่ลุ่มที่มีน้ำไม่พอเพียงต่อการปลูกพืชอื่นจึงเปลี่ยนมาปลูกยางพาราแทน อีกทั้งการเห็นเพื่อนบ้านปลูกยางพาราในพื้นที่ลุ่มได้จึงปลูกตาม แม้ว่าราคายางพาราจะลดต่ำลงและไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ เกษตรกรยังคงมีความต้องการปลูกยางพารา ข้อมูลนี้สอดคล้องกับ ธนาภรณ์ (2555) กล่าวว่า การตัดสินใจในของเกษตรกรมักอยู่ภายใต้เงื่อนไขของครัวเรือน เช่น เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม ทุนทางมนุษย์ อันได้แก่ ระดับความรู้และความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ ซึ่งในการศึกษานี้ก็พบเช่นกันว่าการมีประสบการณ์การปลูกยางพาราทำให้มีความต้องการปลูกยางพาราต่อไป

Table 1 Farmer's perception on rubber cultivation in difference rubber zones in Phatthalung province.

Catalog*	High land		Up land		Low land		Total	
	No.hh	%	No.hh	%	No.hh	%	No.hh	%
1. Land suitability	50	71.43	41	49.40	43	62.32	134	60.36
2. Experience on rubber	12	17.14	21	25.30	14	20.29	47	21.17
3. Rubber price rising	4	5.71	9	10.84	9	13.04	22	9.91
4. Supporting from government	2	2.86	0	0	1	1.45	3	1.35
5. Growing follow neighborhood	2	2.86	0	0	2	2.90	4	1.80
6. Inheritance	0	0.00	11	13.25	0	0.00	11	4.95
7. No irrigation on paddy filed	0	0.00	1	1.20	0	0.00	1	0.45
Total	70	100.00	83	100.00	69	100.00	222	100.00

*Multiple choices

สรุปและข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ยางพาราด้านนโยบายและราคาส่งผลต่อการปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง

นั้นคือ เมื่อสถานการณ์ราคายางพาราปรับตัวลดลง เกษตรกรในพื้นที่ที่เหมาะสม (พื้นที่สูงและพื้นที่ดอน) จะชะลอการขยายพื้นที่ปลูกยางพารา เพราะเกษตรกรใช้พื้นที่ปลูกยางไปแล้วในที่ดินในช่วงที่ผ่านมา จึง

ทำให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ลุ่มแทนซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่ประสบปัญหาภัยแล้งและเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา และจากทัศนคติของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงพบว่า แม้ว่าราคายางพาราจะลดต่ำลงและไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ เกษตรกรยังมีความต้องการปลูกยางพารา เพราะคิดว่าตนมีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกยางพาราซึ่งมีเกษตรกรที่ให้ความคิดเห็นนี้มากที่สุด ร้อยละ 60.36 อย่างไรก็ตาม การเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราในอนาคตอาจจะชะลอลงเนื่องจากภาวะของราคายางพาราที่มีความผันผวนและข้อจำกัดของพื้นที่ที่เหมาะสมการปลูกยางพารา ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนเกษตรกรที่ปลูกยางพาราเร่งด่วนโดยการเพิ่มศักยภาพผลผลิตต่อไร่ในพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมและส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพที่หลากหลายทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงด้านรายได้อันเนื่องจากความไม่แน่นอนของราคายางพารา

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ภาชีรัตน์ และ บัญชา สมบูรณ์สุข. 2553. การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีการทำสวนยางพาราขนาดเล็กระหว่างเขตนิเวศยางพาราที่สูง ที่ลูกคลื่นลอนลาด และที่ราบ ในตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา. รายงานผลการวิจัย. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล. 2555. ทฤษฎีอรรถประโยชน์คาดหวัง และทฤษฎีคาดหวัง: ทัศนคติและพฤติกรรมการตัดสินใจของเกษตรกรที่มีต่อความเสี่ยง. วารสารแก่นเกษตร. 40: 269-278.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. 2541. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, มปป. สรุปผลการดำเนินงานและรายงานประจำปี สกย. แหล่งข้อมูล: <http://www.Rubber.co.th>. ค้นเมื่อ 12 เมษายน 2557.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2552. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2551. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2560. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2559. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- Fox J., and J.C. Castella. 2013. Expansion of rubber (*Hevea brasiliensis*) in mainland Southeast Asia: What are the prospects for small holders?. *The Journal of Peasant Studies*. 40(1): 155-170.
- Tongkaemkaew, U. 2013. Rubber plantation in Northeast Thailand: Sources of labors and characteristics of plantation owners, and its impacts on income and living status of local owners and full-time hired labors. Ph.D. Thesis, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand.